

Rovaniemen kaupungin lausunto ylioppilastutkintoa koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Uuden lukiolain ja sen perustella annettavan lukioasetuksen ja ylioppilastutkintoa koskevan lain keskeisinä tavoitteina on

- selkiyttää lukion tehtävää korkea-asteen opiskeluun valmistavana kouluna
- kehittää ylioppilastutkintoa ensisijaiseksi valintaperusteeksi korkea-asteen valinnoissa
- tukea lukiossa opettavien tietojen käyttöä monipuolisesti muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä, taitoa soveltaa tietoa
- kehittää lukion pedagogista kulttuuria oppiainerajat ylittävään ja ongelmalähtöiseen suuntaan
- tukea kaikessa toiminnassa aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta
- edistää mahdollisuuksia lukion ulkopuolella tapahtuvaan oppimiseen, erityisesti korkea-asteen opintojen kokeilemiseen
- nostaa korkea-asteella suoritettujen loppututkinnon osuutta 25–40 vuotiaiden keskuudessa nykyisestä noin 40 %:sta yli 50 %:iin.

Lukion toimintaa tässä ajassa leimaa

- yo-tutkintokeskeisyys, joka näkyy opiskelun määrällisenä ja laadullisena keskittymisenä yo-kokeessa kirjoitettaviin oppiaineisiin ja kursseihin
- kaikissa lukuaineissa pakollisten lukiokurssien sisältöjen runsastumisena, samaan käytettävissä olevaan aikaan on lisätty uusia sisältöjä sekä opetussuunnitelmauudistuksissa että lukion pyrkiessä olemaan kiinni ajankohtaisissa asioissa
- valinnaisuuden nimissä kaikkiin kirjoitettaviin aineisiin on lisätty kuntakohtaisesti valinnaisia kursseja
  - liki kaikissa kirjoitettavissa aineissa on kertauskurssit, matematiikassa lisäksi laskuharjoituskurssi
  - pelkästään kertauskurssit vievät lukion aikana yhden kokonaisen jakson käytettävissä olevaa aikaa
- valinnaisuuden ja määrän lisäämisen nimissä on aineiden näkökulmasta itseasiassa kavennettu toteutuvaa yleissivistystä ja fokus on entistä enemmän yo-kokeessa
- kasvava kiinnostus suorittaa kahden tutkinnon opintoja ammatillisesta koulutuksesta käsin

Yhteenvedona voi todeta, että lukiossa on opettajilla ja opiskelijoilla suorittamisen kiire, jossa ei ole aikaa lukiouudistuksen pedagogisten tavoitteiden edistämiseen, mm. oppiainerajat ylittävään yhteistyöhön tai oppilaitokset ylittävän yhteistyön valmisteluun ja toteuttamiseen. Lukion opettaja valmentaa opiskelijoita oman aineen yo-kokeeseen, jossa tehtävässä onnistuminen edellyttää fokuksitumista aineen sisältöön ja määrään.

Rovaniemellä lukiokoulutuksen erityispiirteenä on suhteellisesti suuren osan ikäluokasta (15 - 20 %) hakeutuminen opiskelemaan kahta toisen asteen tutkintoa, ns. ammattilukiota. Toimintamalli nostaa osallistuvien ja ylioppilastutkinnon suorittavien määrän yli 60 %:iin ikäluokasta. Kahta tutkintoa opiskelevien opetuksessa noudatetaan nuorille tarkoitettua opetussuunnitelmaa toiminnan yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumiseksi. Tulevaisuudessa korkea-asteelle hakeutumisen näkökulmasta olisi tavoiteltavaa, että kahta tutkintoa suorittavat tähtäisivät koko lukion oppimäärän suorittamiseen (opiskelemaan pakolliset kurssit ja 10 valinnaista kurssia). Huolimatta ammatillisten opintojen hyväksi lukemisen mahdollisuudesta tavoite muodostuu neljässäkin vuodessa osalle haasteelliseksi, erityisesti pitkän matematiikan ja fysiikan opiskelijoille. Noin puolet ammattilukiolaisista tyytyy pelkän yo-kokeen suorittamiseen jättäen kesken ruotsin opiskelun sekä ei-kirjoitettavien reaaliaineiden pakolliset kurssit. Tilanne ei tue koulutuksen tasa-arvoisuutta eikä mahdollista korkea-asteelle hakeutumista tulevaisuudessa. Aiemmin aikuisille tarkoitettua opetussuunnitelmaan noudatettaessa yli 80 % suoritti myös lukion oppimäärän.

Yhteistyö korkea-asteen kanssa on hyvä mahdollisuus opiskelijalle saada kokemuksia toisenlaisista oppimisympäristöistä ja hakea suuntaa lukion jälkeisille opinnoilla.

Lausuntonaan Rovaniemen kaupunki toteaa, että

1. Yo-tutkinnon rakenteen uudistaminen ja yo-kokeen toimeenpanon muutokset tukevat korkeakoulujen todistusvalintaan siirtymistä. Lukiokoulutuksen korkea-asteelle valmentava merkitys vahvistuu. Samoin oppimäärien määrittely opintojakson kautta lähentää lukiossa ja korkea-asteella käytettäviä käsitteitä. Muilta osin lukiokoulutuksen rakenteen muutokset jäävät vaatimattomiksi vastatakseen lukion tämän päivän haasteisiin.
2. Lukiouudistuksen pedagogisten tavoitteiden ja toimintakulttuurin uudistaminen mahdollistuisi paremmin, jos lukioasetuksen yhteydessä annettavassa tuntijaossa kaikille yhteistä oppimäärää supistetaan ja siihen sisällytetään temaattisia opintoja. Nykyiset teemaopinnot toteutuvat enemmistölle opiskelijoista vain jos heidät "pakko-ohjataan" niihin heti lukio-opintojen alussa.
3. Em. yhteisen tuntimäärän supistaminen voisi tapahtua vastaavalla tavalla kuin ammatillisessa opetuksessa on tehty. Yhdenmukaistetaan nuorille ja aikuisille annettavan opetuksen määrä lukuaineissa, mahdollisesti nostamalla aikuisten nykyistä yhteistä tuntimäärää ja laskemalla nykyistä nuorten yhteistä tuntimäärää.

Aikuisten opiskelun erityispiirteet on huomioitu vähentämällä käytettävissä olevaa aikaa kurssia / opintopistettä kohden sekä jättämällä pois taito- ja taideaineet yhteisistä opinnoista. Koska aikuisten OPS:n mukaan kokeeseen tulevilla kokelailla on edessään sama yo-koe kuin nuorilla, miltä osin lukuaineiden eri määrä on perusteltua koulutuksen yhdenvertaisuuden

näkökulmasta? Lisäksi merkittävä osa aikuisten lukiokoulutuksen kautta yo-kokeeseen tulevista lienee tosiasiallisesti kaksoistutkintoa opiskelevia nuoria, mikä ei edistä yhdenvertaisuuden toteutumista nuorten koulutuksessa. Lukuaineiden sama yhteinen tuntimäärä selkiyttää, yhdenmukaistaa ja tasa-arvoistaa kokonaisuutena lukiokoulutuksen toteutumista. Erityisesti se yksinkertaistaa kahta tutkintoa suorittavien nuorten opintojen ohjausta sekä tukee korkea-asteen tutkinnon suorittamista ylioppilastutkinnon jälkeen.

4. Opetussuunnitelmauudistuksen yhteydessä kurssien (tulevaisuudessa opintojaksojen) sisältöä käytettävissä olevaa aikaa kohden supistetaan kursseissa, joissa se koetaan liian runsaaksi - vähemmän on enemmän.
5. Ylioppilastutkinnolla ja lukion oppimäärällä on selkeä yhteys. Nykyinen mahdollisuus suorittaa koe pelkän ammatillisten opintojen perusteella on marginaalinen ja antaa yo-kokeen vaatimusten kannalta väärän kuvan erityisesti nuorelle opiskelijalle. Yo-kokeeseen ilman lukion oppimäärää tai sitä vastaavaa osaamista osallistuva nuori ei saa riittävää tukea kokeeseen eikä ole yhdenvertaisessa asemassa. Yo-kokeen suorittaminen tapahtuu aina lukion yhteydessä ja yksittäisissä tapauksissa lukio voi arvioida tiedolliset edellytykset osallistua yo-kokeeseen. Työnjaon selkiyttäminen ammatillisen ja lukiokoulutuksen kesken ei ole esteenä korkea-asteen jatko-opintoihin hakeutumiselle ammatillisista opinnoista.
6. Lukioasetuksen 5 § toteaa että aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aiemmin hankkimat tiedot, taidot ja osaamisen. Vastaava osaamisen tunnistamisen periaate on käytössä kaikessa toisen asteen koulutuksessa. Aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutukseen valikoituu opiskelijoita, jotka tarvitsevat enemmän opiskeluun ja hyvinvointiin liittyvää tukea. Normeissa ainoat aikuisten erityispiirteet huomioivat seikat ovat lyhempi käytettävissä oleva aika ja suppeampi tuntijako. Aikuisopetuksen todellisuuden kannalta tämä ei ole riittävää ja toimii jopa väärään suuntaan kuin mitä tarve on. Aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen erityispiirteet tulee huomioida yksilöidymmin opetussuunnitelmassa ja resursoinnissa.

Lausunnon valmistelijat

Kai Väistö
Palvelualuepäällikkö
Koulutuspalvelut

Risto Kuoksa
Rehtori
Ounasvaaran lukio

Tuovi Palomaa
Rehtori
Lyseonpuiston lukio